

Politieke Markt

Vergadering van 19 maart 2024

Programma - Duurzaamheid

Ruimte voor wind op (Steenwijker)land

Auteur

Ton van Amerongen

Portefeuillehouder

M. Scheringa

Samenvatting

Voor het zomerreces van 2023 heeft een gesprek met de raad plaatsgevonden over nut en noodzaak van de realisatie van grootschalige opwek van duurzame energie uit wind. Tijdens de werkvergadering van dinsdag 14 november jl. is nieuwe informatie met u gedeeld en u bent vanuit de provincie geïnformeerd over hoe het provinciale beleid en het juridisch kader er uitzien en wat dit betekent voor onze gemeente. Uit deze informatie blijkt dat grootschalige opwek met windturbines én concreet windbeleid noodzakelijk zijn voor de gemeente Steenwijkerland. Als College willen wij nu aan de hand van een aantal potentiegebieden onderzoeken of (daar) realisatie van duurzame energie uit wind mogelijk is.

Met alleen duurzame energie uit zon op dak en zon op land gaan wij onze duurzame energiebehoefte niet invullen en onze duurzaamheidsambities niet realiseren. We willen onze gemeente duurzamer achterlaten voor volgende generaties en ook dat energie betaalbaar is voor iedereen. Ook doet een onderzoek naar windenergie recht aan de afspraken, die in het verband van de Regionale Energie Strategie (RES) zijn gemaakt. Daarin is afgesproken te komen tot een mix van duurzame energie uit zon én wind. Daarbij kan met windenergie dag- en jaarrond voorzien worden in de opwek van duurzame energie, waarbij "file" op het elektriciteitsnet (netcongestie) zoveel als mogelijk kan worden voorkomen. Tenslotte heeft de gemeente windbeleid nodig als zij invloed wil kunnen uitoefenen op mogelijke ontwikkelingen in de gemeente als zich bijvoorbeeld een externe initiatiefnemer aandient.

In dit raadsvoorstel wordt daarom een aantal belangrijke uitgangspunten en kaders, gerelateerd aan het windbeleid, aan u ter besluitvorming voorgelegd.

Beschrijving

Inleiding

Voor het zomerreces van 2023 heeft een gesprek met de raad plaats gevonden over nut en noodzaak van de realisatie van grootschalige opwek van duurzame energie uit wind. Tijdens de werkvergadering van dinsdag 14 november jl. is nieuwe actuele informatie met u gedeeld en bent u vanuit de provincie geïnformeerd over hoe het provinciale beleid en het juridisch kader er uitzien en wat dit betekent voor onze gemeente.

Uit deze informatie blijkt dat om te komen tot een evenwichtig aanbod van duurzaam geproduceerde energie grootschalige opwek met windturbines en concreet windbeleid noodzakelijk zijn voor de

gemeente Steenwijkerland. Als College willen we nu aan de hand van een aantal potentiegebieden onderzoeken of (daar) realisatie van duurzame energie uit wind mogelijk is.

Met alleen duurzame energie uit zon op dak en zon op land gaan we onze energiebehoefte niet invullen en onze duurzame ambities niet realiseren. Daarnaast wordt het met het realiseren van windenergie mogelijk gemaakt de afspraken die we in het verband van de Regionale Energie Strategie (RES) hebben gemaakt, in te vullen. Ook kan met windenergie dag - en jaar rond voorzien worden in de opwek van duurzame energie, waarbij "file" op het elektriciteitsnet (netcongestie) zoveel als mogelijk kan worden voorkomen.

Gewenst resultaat

Er wordt duidelijkheid gecreëerd over respectievelijk de verhouding windenergie - zonne-energie, de zoekgebieden voor grootschalige opwek van windenergie, het lokaal eigendom, het draagvlak én de gemeente, samen met de energierecorporaties, als "trekker".

Argumenten

1.1 Het RES-bod voorziet deels in de energiebehoefte van Steenwijkerland.

Door het toeristisch karakter en de natuurgebieden heeft Steenwijkerland niet de optimale omgeving voor de opwek van energie. Het is daarmee begrijpelijk dat Steenwijkerland meer energie zal blijven gebruiken dan het zal gaan opwekken. Het opwekken van duurzame energie is en blijft wel een gedeelde verantwoordelijkheid waarin ook Steenwijkerland een aandeel heeft. Wij blijven daarom binnen de mogelijkheden en beperkingen, die wij als gemeente Steenwijkerland hebben, vol inzetten op de invulling van ons RES-bod.

2.1 Het behalen van het RES-doel met een invulling van 100% zon is niet meer haalbaar en past ook niet bij de afspraken die er ter zake in de RES-regio West Overijssel zijn gemaakt.

Voor Overijssel is het aandeel opwek door zonne-energie binnenkort behaald. Meer zonne-energie toevoegen leidt tot meer netcongestie en te veel energieaanbod op momenten dat er weinig vraag naar stroom is. Het aandeel windenergie is voor Overijssel nog ver van de doelstelling verwijderd. Een verdeling van het RES-bod in "wind" en "zon" sluit ook meer en beter aan bij het (gewijzigde) beleid van provincie en rijk.

2.2 Met een mix van wind en zon houden we ons aan onze afspraken.

In RES-verband is een mix van wind 60% en 40% zon afgesproken. De gemeente Steenwijkerland heeft zich aan deze afspraak verbonden. Door een verhouding van 50% "wind" en 50% "zon" na te streven past ons bod binnen de ter zake gemaakte afspraken. Voor onze gemeente betekent dit realisatie van minimaal twee windturbines met een tiphoogte van tussen 200 en 250 meter. Hierbij uitgaande van een maximale benutting van "zon op dak" en "zon op land".

3.1 Met 100% lokaal eigendom worden de lusten van windturbines zoveel mogelijk in de gemeente gehouden.

De eigenaren van een windproject zijn bij 100% lokaal eigendom lokale partijen. Dat betekent dat de lusten van het windproject (zoveel mogelijk) in de gemeente blijven en ten bate komen van de gemeenschap en de inwoners van het gebied, die geconfronteerd worden met de lasten van het windproject.

3.2 100% lokaal eigendom is in overeenstemming met de in april 2023 uitgesproken wens van de raad.

4.1 Samenwerking is noodzakelijk om tot 100% lokaal eigendom te komen.

Als de ontwikkeling van windturbines aan de markt overgelaten wordt kan op geen enkele manier 100% lokaal eigendom worden afgedwongen. Ook de provincie heeft aangegeven dat zij 100% lokaal eigendom niet van een ontwikkelaar kan afdwingen en dat ook niet zal doen. Daarnaast zorgt 100% lokaal eigendom ervoor dat er veel minder potentiële investeerders zijn. Daarom willen wij nu samen

met de lokale energiecorporaties onderzoeken of gekomen kan komen tot een gezamenlijk initiatief voor windenergie.

4.2 De energiecoöperaties zijn op het gebied van energie een vertegenwoordiging van onze eigen inwoners en ondernemers.

Energiecoöperaties hebben een achterban van leden en een uitgebreid netwerk in de samenleving. De ontwikkeling van windenergie wordt daarmee minder iets van bovenaf en meer iets van met elkaar. Het is daarom belangrijk om te onderzoeken in hoeverre we als gemeente samen met de lokale energiecorporaties kunnen komen tot een gezamenlijk initiatief voor windenergie.

5.1 De routekaart geeft duidelijkheid voor alle betrokken partijen.

De routekaart geeft inzicht in de diverse onderdelen, zoals proces, zoekgebieden, besluitvormingsmomenten en financiële consequenties, gerelateerd aan de realisatie van windenergie. Dit geeft duidelijkheid voor de raad, de energiecoöperaties en onze inwoners.

6.1 De locatiekeuze vraagt een zorgvuldige afweging hiervoor is meer tijd nodig.

Het is noodzakelijk om de in de routekaart benoemde potentiegebieden voor wind nader te onderzoeken. Het college ziet, rekening houdend met de windladder van de provincie, voor dit moment die locaties als potentie-/zoekgebieden. De locaties hebben allen eigen voor- en tegens die verder onderzoek vragen. Doel van het college is om de uiteindelijke locatiekeuze duidelijk beargumenteerd aan de raad ter besluitvorming voor te leggen. Het zou kunnen zijn dat, afhankelijk van nieuwe inzichten en provinciale ontwikkelingen, er wellicht nog alternatieve zoeklocaties beschikbaar komen. Bij de provincie wordt nog de vraag neergelegd waarom bepaalde locaties, waaraan op grond van eerdere technische analyses een zekere potentie werd toegeschreven, nu niet meer geschikt worden geacht.

Kanttekeningen en risico's

3.1 100% lokaal eigendom is meer dan in het klimaatakkoord en in de RES-regio is afgesproken

Deze stelling is op zich correct, maar het streven naar 100% lokaal eigendom sluit wel aan bij de gevoelens van én de uitgangspunten van de raad, en is de enige manier om de lusten in de gemeente te houden.

4.1 Zelfontwikkeling op basis van samenwerking brengt meer risico's met zich mee

Zelfontwikkeling op basis van samenwerking biedt kansen en bedreigingen. Het risico is dat de gemeente als één van de "trekkers" een deel van (initiële) kosten draagt, maar dat het project uiteindelijk niet tot realisatie komt. De risico's zijn er vooral tot het moment van de vergunning. Tegelijkertijd is zelfontwikkeling op basis van samenwerking de enige manier om tot 100% lokaal eigendom te komen en de lusten in de gemeente te houden. Daarnaast zijn de opbrengsten van windprojecten over de lange termijn aantrekkelijk.

4.2 Zelfontwikkeling op basis van samenwerking vraagt een financieringsplan

Uitgangspunt is dat het zelf investeren in een windproject leidt tot structurele opbrengsten. Het project moet een positieve businesscase opleveren, waardoor er voldoende opbrengsten tegenover de kapitaallasten, voorvloeiende uit het investeringsdeel van de gemeente, staan (minimaal budgettair neutraal). Het zelf investeren kan, afhankelijk van de financieringsvorm, ten koste van de beschikbare investeringsruimte van onze gemeente gaan. Dit vraagt om een goed financieringsplan dat getoetst zal moeten worden. Gezien de lange doorlooptijd van een windproject is dit ook goed mogelijk.

Duurzaamheid en social return

Realisatie van grootschalige windenergie draagt bij aan onze duurzaamheidsdoelstellingen, geeft invulling aan de lokale en regionale RES doelstelling(en) én mitigeert de netwerkcongestie.

Financiële toelichting

Afhankelijk van de ontwikkeling van windturbines en het gemeentelijke financiële aandeel daarin zal dit leiden tot een wijziging in de begroting. In de routekaart is aangegeven wat de mogelijke financiële consequenties zullen / kunnen zijn. Zodra duidelijk is waar, wanneer en hoe wij de windenergie willen realiseren, komen wij met een concreet voorstel naar u toe. Daarin zullen ook de financiële consequenties ter besluitvorming aan u voorgelegd worden.

De kosten tot het moment van de locatiekeuze kunnen worden gedekt vanuit de klimaatgelden.

Communicatie en participatie

Samen met de lokale energiecorporaties wordt ingezet op een concreet communicatie- en participatieplan. Dit plan zal de komende periode nader vorm worden gegeven.

Uitvoering en planning

De planning is onderdeel van de "routekaart voor wind".

Is het besluit openbaar?

Ja

Besluit

Het college legt het volgende voor aan de gemeenteraad:

1. Het huidige RES-bod voor wat betreft de opwek duurzame energie ad 171 GWh ongewijzigd te laten.
2. De verdeling van het RES-bod aan te passen van 100% zonne-energie naar de verdeling van 50% zon en 50% wind.
3. Zowel de lasten als de lusten van windenergie lokaal te houden door uit te gaan van het principe van 100% lokaal eigendom.
4. Om als gemeente samen met de lokale energiecoöperaties te onderzoeken of gekomen kan worden tot een gezamenlijk initiatief voor windenergie.
5. Bijgaande routekaart voor de ontwikkeling van windenergie voor kennisgeving aan te nemen.
6. Het college opdracht te geven om vooralsnog de potentiegebieden voor windenergie, zoals aangegeven en toegelicht in de routekaart, verder te onderzoeken en te komen tot een voorkeursgebied voor windenergie.